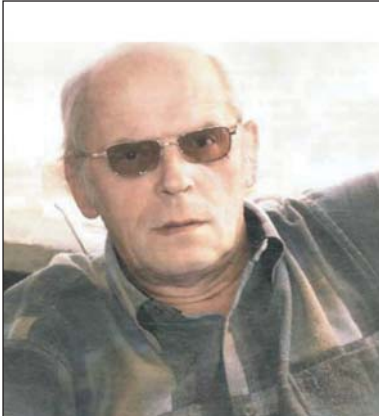

3 історії Спеціальної астрофізичної обсерваторії Російської академії наук (САО РАН) до 50-річчя заснування

Афанасьєв Віктор Леонідович
доктор фізико-математичних наук,
головний науковий співробітник
САО РАН

Балега Юрій Юрійович
доктор фізико-математичних наук,
член-кореспондент РАН,
директор САО РАН

Караченцев Ігор Дмитрович
доктор фізико-математичних наук,
професор,
зав. відділу САО РАН

Майже 50 років тому, 25 березня 1960 року Рада Міністрів СРСР за поданням Академії наук СРСР прийняла постанову “Про будівництво Спеціальної астрофізичної обсерваторії — САО АН СРСР і створення для неї Великого оптичного телескопа з діаметром головного дзеркала 6 метрів”.

Проектування та виготовлення цього телескопа (Великого телескопа азимутального, скорочена російсько-мовна назва — БТА) було доручено Ленінградському оптико-механічному об'єднанню (ЛОМО) та ще декільком великим підприємствам СРСР. Головним конструктором БТА було призначено видатного вченого-конструк-

тора, доктора технічних наук *Баграта Константиновича Іонісіані*.

Пошуки місця для розташування БТА вели 16 спеціальних експедицій у всіх південних регіонах СРСР. Після довгих дебатів 15 квітня 1963 року було остаточно затверджено місце будівництва САО — Північний Кавказ, гора Семиродники (висота 2070 м над рівнем моря) за 25 км на південь від станції Зеленчуцька. До цього часу мало хто знав, що це місце західної частини Північного Кавказу. Тут практично не було доріг, поселень та, як тепер кажуть, відповідної інфраструктури. Але якраз йому було суджено стати місцем установки найбільшого (на той час) у світі дзеркального телескопа, який бу-

ло введено в експлуатацію в 1975 році. У здійсненні цього грандіозного проєкту велику роль відіграв “український десант” із Криму, Одеси, Києва, Ужгорода та інших міст України. Серед учасників цього десанту відомі вчені, доктори фізико-математичних наук *В.Л. Афанасьєв, Ю.Ю. Балега, І.Д. Караченцев* та ін. Працюючи в САО РАН, вони і сьогодні підтримують тісні наукові і дружні стосунки з астрономічними установами України. В одному з перших чисел журналу “Світогляд” 2010 р., присвяченому археології і астрономії (підсумкам Міжнародного року астрономії 2009), ми плануємо познайомити наших читачів із “українським десантом” у САО РАН.

